

Iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelma

Sisällys

1 Toiminta-ajatus ja tavoitteet	3
1.1 Kodin ja koulun kasvatustyön tukeminen	3
1.2 Hyvinvoinnin, tunne-elämän ja sosiaalisen kehityksen tukeminen.....	3
1.3 Eettisen kasvun tukeminen.....	3
1.4 Osallisuuden edistäminen, tasa-arvon lisääminen ja syrjäytymisen ennaltaehkäiseminen	4
2 Iltapäivätoiminnan sisällölliset painoalueet ja suunnittelun periaatteet.....	4
3 Iltapäivätoiminnan järjestämiseen liittyvät keskeiset asiat	5
3.1 Toimintapaikat, toiminta-aika ja toimintamaksu	5
3.2 Toiminnasta tiedottaminen, toimintaan hakeminen ja valintaperusteet.....	5
3.3 Lasten määrä ja toiminnan laajuus	6
3.4 Tukea tarvitsevat lapset iltapäivätoiminnassa	6
3.5 Henkilöstö ja ohjaajien kelpoisuus sekä perehdyttäminen.....	7
3.6 Ohjaajien rikostaustan selvittäminen	7
3.7 Kuljetusedut.....	7
3.8 Välipalan järjestäminen.....	7
3.9 Turvallisuus- ja pelastussuunnitelma	7
3.10 Vakuutukset ja talous	8
4 Toiminnan seuranta ja arviointi	8
5 Iltapäivätoiminnan yhteistyö ja tiedonkulku	8
5.1 Yhteistyö kotien kanssa	9
5.2 Yhteistyö koulun kanssa.....	9
5.3 Muut mahdolliset yhteistyötahot	9
5.4 Lasta koskevat henkilötiedot.....	9

1 Toiminta-ajatus ja tavoitteet

Iltapäivätoiminnalla tarkoitetaan perusopetuslain mukaista perusopetuksen oppilaille suunnattua ohjattua toimintaa, jonka kokonaisuudesta kunta vastaa. Jos kunta järjestää aamu- ja iltapäivätoimintaa, tulee sitä tarjota kunnassa toimivien peruskoulujen ensimmäisen ja toisen luokan vuosiluokan oppilaille sekä muiden vuosiluokkien osalta perusopetuslain 20 c §:ssä ja 20 i §:ssä tarkoitetuille oppilaille.

Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet 2011 määrittelee toiminnan yleisiksi tavoitteiksi mm. kodin ja koulun kasvatustyön tukemisen sekä lapsen tunne-elämän kehityksen ja eettisen kasvun tukemisen. Toiminnan tulee lisäksi edistää lasten hyvinvointia ja tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa sekä ennaltaehkäistä syrjäytymistä ja lisätä osallisuutta.

1.1 Kodin ja koulun kasvatustyön tukeminen

Kodin ja koulun kasvatustyön tukeminen edellyttää keskinäiseen kunnioitukseen ja tasa-arvoisuuteen perustuvaa yhteistyötä. Koteja kannustetaan osallistumaan yhteistyöhön ja edistetään huoltajien aktiivista roolia.

Kotien työtä tuettaessa lähtökohtana on, että lapsen huoltajilla on ensisijainen vastuu lapsen kasvatuksesta. Ohjaajilla on iltapäivätoiminnassa ammatillinen vastuu lapsen kasvatuksesta. Ohjaajien työtä ohjaavana periaatteena on kasvatuskumppanuus, jolla tarkoitetaan ammattikasvattajien sitoutumista toimimaan yhdessä huoltajien kanssa lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukena.

1.2 Hyvinvoinnin, tunne-elämän ja sosiaalisen kehityksen tukeminen

Iltapäivätoiminnan tavoitteena on lasten hyvinvoinnin, tunne-elämän ja sosiaalisen kehityksen tukeminen. On tärkeää, että lapsi kokee olevansa arvostettu ja hyväksytty. Lapset tarvitsevat myös kaveripiiriin hyväksyntää ja tunteen ryhmään kuulumisesta.

Iltapäivätoiminta on sekä kasvuympäristöltään että ilmapiiriltään kiireetön ja turvallinen. Yhteiset säännöt ja rajat antavat lapselle kokemuksen turvallisuudesta ja välittämisestä. Iltapäivätoiminta tukee lasten harrastuneisuutta ja tutustuttaa mahdollisuuksien mukaan erilaisiin vapaa-ajan harrastuksiin.

1.3 Eettisen kasvun tukeminen

Iltapäivätoiminnan eettisenä lähtökohtana ovat Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritelty perusopetuksen arvopohja sekä kodin ja koulun kanssa yhdessä

sovitut kasvatukselliset periaatteet ja käytännöt.

Iltapäivätoiminnassa lapsia ohjataan kasvamaan vähitellen vastuuseen:

- omasta hyvinvoinnista ja terveellisistä elämäntavoista
- toisten hyvinvoinnista sekä siihen liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista
- oman toiminnan aiheuttamista seurauksista ja tunteista sekä itselle että toiselle
- ryhmän toimintaan liittyvistä säännöistä ja sopimuksista
- myönteisestä suhtautumisesta ympäristöön, luontoon ja kestävään elämäntapaan

Toiminnassa tulee noudattaa koulun järjestyssääntöjä. Mikäli toiminnassa mukana oleva lapsi rikkoo sääntöjä toistuvasti, häneen voidaan soveltuvin osin soveltaa perusopetuslain 36 §:n määräyksiä varoituksen ja erottamisen osalta.

1.4 Osallisuuden edistäminen, tasa-arvon lisääminen ja syrjäytymisen ennaltaehkäiseminen

Toimintaa toteutettaessa on tärkeää, että lapset tulevat kuulluksi ja voivat osallistua toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen. Huomiota kiinnitetään tukea tarvitsevien sekä eri kulttuuritaustaisten lasten osallisuuden edistämiseen. Toimintaa suunniteltaessa ja toteutettaessa otetaan huomioon tyttöjen ja poikien kehityksen erot ja erilaiset tarpeet. Tavoitteena on, että syrjäytymistä aiheuttavat tekijät huomataan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, jotta lapsen tukemiseen voidaan kiinnittää erityistä huomiota.

2 Iltapäivätoiminnan sisällölliset painoalueet ja suunnittelun periaatteet

Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteiden (Opetushallitus, 2011) mukaan yksityiskohtaiset sisällöt määrittelevät toiminnan järjestäjä ja toteuttaja. Sisältöihin vaikuttavat paikalliset olosuhteet ja kulttuuritekijät, eri vuodenaikojen tarjoamat ja muut käytännön mahdollisuudet, yhteistyö kunnan muiden toimijoiden kanssa, ohjaajien omat vahvuudet sekä toteuttajien painotukset.

Iltapäivätoiminta kootaan seuraavista sisällöllisistä kokonaisuuksista:

- Eettinen kasvu ja yhdenvertaisuus: Lapsia ohjataan hyväksymään toiset ihmiset erilaisista lähtökohdista ja kyvyistä huolimatta. Toimintaan on hyvä luoda yhteiset säännöt, joita kaikkien tulee noudattaa.
- Leikki ja vuorovaikutus: Leikki voidaan jakaa vapaaseen leikkiin ja ohjattuihin leikki- ja toimintatuokioihin.
- Liikunta ja ulkoilu: Lapsilla tulee olla mahdollisuus vähintään tunnin päivittäiseen ulkoiluun.

- Ruokailu ja lepo: Toimintaan osallistuville lapsille kuuluu välipala, jonka sisällöstä tiedotetaan huoltajia. Iltapäivätoiminnan tilat pyritään järjestämään niin, että lapsilla on mahdollisuus lepoon ja rauhoittumiseen.
- Kulttuuri ja perinteet: Erilaisiin kulttuureihin ja perinteisiin voidaan tutustua askartelemalla, satujen, tarinoiden ja leikkien avulla.
- Käden taidot ja askartelu: Lapsilla on mahdollisuus askarrella omaehtoisesti, mutta myös ohjattuja tuokioita järjestetään.
- Kuvallinen, musiikillinen, kehollinen ja kielellinen ilmaisu: Erilaisilla ilmaisun muodoilla lapsi voi oppia tunnistamaan omia tunteitaan ja kehittämään itseilmaisuaan.
- Mediataidot sekä erilaiset tiedolliset ja taidolliset aihepiirit: Mediataitojen avulla lapset oppivat toimimaan turvallisesti median parissa sekä käyttäjänä että tuottajana.
- Arkiaskareet, elinympäristö ja kestävä elämäntapa: Iltapäivätoiminnassa huomioidaan mm. oman toimintaympäristön siisteys, lähiluonto ja kierrätys.
- Erilaiset tiedolliset ja taidolliset aihepiirit: Lapset voivat pelata mm. erilaisia kehittäviä pelejä, tutustua uusiin asioihin ja etsiä niistä tietoa.

Koulun kerhotoimintaan ja taiteen perusopetukseen osallistuminen voi olla osa lapsen iltapäivätoimintaa.

3 Iltapäivätoiminnan järjestämiseen liittyvät keskeiset asiat

Kunnan järjestäessä tai hankkiessa perusopetuksen iltapäivätoimintaa, sitä tulee tarjota kunnan päättämässä laajuudessa perusopetuksen ensimmäisen ja toisen vuosiluokan oppilaille sekä muiden vuosiluokkien osalta oppilaille, joilla on perusopetuslain mukainen päätös tuen toteuttamisesta. Tällöin kunta saa toimintaan valtionosuutta opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaisesti. Lapsen osallistuminen iltapäivätoimintaan on huoltajalle vapaaehtoista.

3.1 Toimintapaikat, toiminta-aika ja toimintamaksu

Sivistyslautakunta päättää toimintapaikoista ja toimintamaksuista. Iltapäivätoiminnasta peritään kuukausittainen asiakasmaksu. Toiminnanjärjestäjät määrittävät itse toiminta-ajat. Koulujen loma-aikoina ei järjestetä perusopetuslain mukaista iltapäivätoimintaa.

3.2 Toiminnasta tiedottaminen, toimintaan hakeminen ja valintaperusteet

Perusopetuslain (1136, 19.12.2003) mukaan kunnan on ilmoitettava etukäteen järjestämispaikoista, alkamis- ja päättymisajankohdista sekä siitä, miten iltapäivätoimintaan haetaan.

Toimintaan hakemisesta tiedotetaan kunnan internet-sivuilla sekä **huoltajille**, kouluihin ja päiväkoteihin lähetettävällä tiedotteella. Iltapäivätoimintaan haetaan (~~kirjallisesti~~) sähköisesti **Wilma-järjestelmän kautta** ja päätös iltapäivätoimintapaikan myöntämisestä tehdään lukuvuodeksi kerrallaan. Päätöksen tekee opetuspalveluiden palvelusuunnittelija.

Toimintapaikan varmistumisen jälkeen huoltajan tulee ilmoittaa oppilaan osallistumispäivät iltapäiväkerhojen määrittelemällä tavalla. Iltapäiväkerhojen osallistumispäivien ilmoittamisohjeet ja -aikataulut kerrotaan koulujen peda.net -sivuilla tai toiminnanjärjestäjien omissa ohjeissa. Mikäli oppilaan osallistumispäiviä ei ole ilmoitettu iltapäiväkerhon määrittelemällä tavalla, ei oppilasta voida ottaa iltapäiväkerhoon, sillä ohjaaja resurssit ja välipala mitoitetaan ilmoitettujen oppilaiden lukumäärän mukaan. Tätä ei sovelleta oppilaisiin, joilla on perusopetuslain mukainen päätös tuen toteuttamisesta.

3.3 Lasten määrä ja toiminnan laajuus

Iltapäivätoiminta on suunnattu ensisijaisesti 1. ja 2. luokan oppilaille sekä muiden vuosiluokkien osalta oppilaille, joilla on perusopetuslain mukainen päätös tuen toteuttamisesta. Mikäli ryhmissä on tilaa, myös kolmas-/neljäsluokkalaisilla on mahdollisuus osallistua tähän toimintaan. Toiminnan järjestäjät päättävät toiminnan laajuudesta.

3.4 Tukea tarvitsevat lapset iltapäivätoiminnassa

Iltapäivätoiminta vahvistaa lasten kokonaisvaltaista kasvua ja kehitystä. Silloinkin, kun kyse on perusopetuslain mukaisesti oppimisen ja koulukäynnin tukea tarvitsevista lapsista, toiminnan järjestämisen ja toteuttamisen lähtökohtana ovat iltapäivätoiminnan yleiset tavoitteet ja sisällöt. Työskentelytapojen ja toimintaympäristön suunnittelussa otetaan huomioon lapsen ikä ja kehitysvaihe sekä yksilölliset tarpeet. Toiminta tukee itsetunnon ja omatoimisuuden kehitystä, sosiaalista kasvua sekä itsenäistymistä lapsen omien edellytysten mukaisesti. Lasta kannustetaan aloitteellisuuteen ja aktiivisuuteen. Toiminnassa tarjotaan mahdollisuuksia onnistumisen kokemuksiin ja yhdessä toimimiseen.

Toiminnan ja ajankäytön suunnittelu ja selkeys sekä tilanteiden ennakkointi korostuvat kehityksessään tukea tarvitsevien lasten osalta. Liikunta, pelit ja leikit ovat hyviä välineitä myös sääntöjen noudattamisen ja itsesäätelyn harjaannuttamiseen. Yhdessä toimimisen taitoihin ja myönteisen vuorovaikutuksen edistämiseen kiinnitetään erityistä huomiota. Toiminnassa huolehditaan aina lasten psyykkisestä, fyysisestä ja sosiaalisesta turvallisuudesta.

Ohjaajien ammatillista osaamista työskentelyssä tukea tarvitsevien lasten kanssa vahvistetaan mm. perehdytyksen avulla. Ohjaajien työtä voidaan tukea myös erityisopettajien tai oppilashuoltohenkilöstön antaman konsultaation avulla.

Oppilaat, joille on tehty **tukea koskeva päätös tai joilla on oppimiskykyyn vaikuttava vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite**, voivat hakea iltapäivätoimintaan koko perusopetuksen ajan. Mikäli mahdollista näiden oppilaiden iltapäivätoiminta järjestetään muun iltapäivätoiminnan yhteydessä. Jos oppilaiden tarpeet sitä edellyttävät, voidaan toiminta järjestää myös omissa ryhmissä. On tärkeää, että koulussa nähdään iltapäivätoiminnan tarjoamat mahdollisuudet oppilaan koulunkäynnin ja oppimisen tukemiseen.

3.5 Henkilöstö ja ohjaajien kelpoisuus sekä perehdyttäminen

Perusopetuslain (1136, 19.12.2003) mukaan toiminnassa pitää olla järjestämistapa huomioon ottaen riittävä määrä ammattitaitoisia ohjaajia. Ohjaajien kelpoisuudesta säädetään valtioneuvoston asetuksella. Iltapäivätoimipaikkojen ohjaajat ovat toiminnanjärjestäjien palveluksessa olevia. Toiminnanjärjestäjä huolehtii siitä, että heillä on riittävä pätevyys. Jokaisessa ryhmässä työskentelee toiminnasta vastaava ohjaaja sekä riittävä määrä muita ohjaajia.

3.6 Ohjaajien rikostaustan selvittäminen

Iltapäivätoiminnassa työskenteleviltä ohjaajilta pyydetään nähtäväksi ote rikosrekisteristä (Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä 504/2002 2 § 2 mom.) samoin perustein kuin opetushenkilökunnalta.

3.7 Kuljetusedut

Iltapäivätoimintaan osallistuminen on vapaaehtoista. Niillä toimintaan osallistuvilla lapsilla, joilla on perusopetuslain 32 §:n mukainen oikeus koulumatkaetuun, on mahdollisuus käyttää tätä etuutta, mikäli kotimatka ajoittuu koulukuljetusaikatauluihin, kyytiin mahtuu ja se ei aiheuta lisäkustannuksia. Erillistä kuljetusta iltapäivätoimintaan osallistuville ei järjestetä.

3.8 Välipalan järjestäminen

Iltapäivätoimintaan osallistuvalla lapsella tarjotaan välipala. Välipalan tulee noudattaa kansallisia ravitsemussuosituksia ja ottaa huomioon ruokailuun liittyvät erityistarpeet.

3.9 Turvallisuus- ja pelastussuunnitelma

Perusopetuslain (1136, 19.12.2003) mukaan toimintaan osallistuvalla lapsella on oikeus turvalliseen toimintaympäristöön. Iltapäivätoiminnassa noudatetaan asianomaisen toimipaikan turvallisuus- ja pelastussuunnitelmaa.

3.10 Vakuutukset ja talous

Toiminnassa sattuneen tapaturman hoito on lapselle maksuton julkisen terveydenhuollon palveluita käyttäen. Toiminnanjärjestäjät huomioivat toiminnan kulut omien yhteisöjensä talousarvioissa ja -suunnitelmissa. Toimintaan saatava valtionosuus jaetaan toiminnanjärjestäjien kesken lapsimäärän suhteessa.

4 Toiminnan seuranta ja arviointi

Perusopetuslain (1136, 19.12.2003) mukaan kunnan tulee arvioida antamaansa tai hankkimaansa iltapäivätoimintaa, osallistua toimintansa ulkopuoliseen arviointiin sekä julkistaa arvioinnin keskeiset tulokset.

Tilastokeskuksen tilastolomakkeella on perusopetustilaston yhteydessä 20.9. annettava tiedot:

- iltapäivätoimintaan osallistuvien oppilaiden määrästä (1. vuosiluokan, 2. vuosiluokan ja 3.-9. vuosiluokkien, **joilla perusopetuslain mukainen tuen päätös**)
- ohjaustunneista lukukausittain yhteensä, josta eritellään perusopetuslain mukainen tuntimäärä (joko 3 tuntia/päivä tai 4/tuntia/päivä).

Tilastokeskusten toiminta- ja taloustilaston yhteydessä 30.4. annettavat tiedot:

- palkkausmenoista ja muista menoista
- maksutuloista ja muista tuloista.

Lisäksi toimipaikkakohtaisesti:

- päiväkirjat, johon merkitään lapsen läsnäolo, tärkeimmät tapahtumat ja ongelmatilanteet.

Arviointi:

- osallistuminen Opetushallituksen tekemiin valtakunnallisiin laadun arviointeihin
- arvioinnin tuloksista tiedotetaan samoin kuin muusta perusopetuksen toiminnan arvioinnista.

5 Iltapäivätoiminnan yhteistyö ja tiedonkulku

Perusopetuslain (1136, 19.12.2003) mukaan kunta vastaa siitä, että iltapäivätoiminta järjestetään lain mukaisesti. Iltapäivätoimintaa hoidetaan sivistyslautakunnan alaisuudessa.

5.1 Yhteistyö kotien kanssa

Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteissa (Opetushallitus, 2011) määritellään yhdeksi toiminnan tavoitteeksi kodin ja koulun kasvatustyön tukeminen, mikä edellyttää keskinäiseen kunnioitukseen ja tasa-arvoisuuteen perustuvaa yhteistyötä.

Konkreettisina tapoina, joilla yhteistyötä kotien kanssa toteutetaan, voivat olla:

- tapaamiset ja säännölliset keskustelut
- yhteiset vanhempainillat koulun kanssa
- tutustumispäivät, pikkujoulut
- vanhemmille tiedottaminen

Huoltajan tulee huolehtia siitä, että iltapäivätoiminnassa oleva lapsi osallistuu siihen ilmoitetun mukaisesti. Muutoksista tulee ilmoittaa oman toimipaikan ohjaajalle. Lapsen äkillisestä poissaolosta tulee ilmoittaa viipymättä. Huoltajien kanssa sovitaan kirjallisesti turvallisuus- ja vastuukysymyksistä mm. lapsen kotiinlähdon ja ruoka-allergioiden osalta. Huoltajille tarjotaan mahdollisuus osallistua toiminnan suunnitteluun.

5.2 Yhteistyö koulun kanssa

Iltapäivätoiminnan on oltava koulun opetussuunnitelman mukaista toimintaa. Toiminnassa on noudatettava asianomaisen koulun toiminnasta vastaavan rehtorin ohjeita ja määräyksiä.

5.3 Muut mahdolliset yhteistyötahot

Yhteistyötä tehdään sosiaalitoimen, nuorisotoimen ja liikuntatoimen kanssa. Yhteistyötä voidaan tehdä lisäksi seurakuntien, nuoriso-, liikunta- ja kulttuurijärjestöjen sekä muiden yhteistyötahojen kanssa.

5.4 Lasta koskevat henkilötiedot

Toiminnassa on otettava huomioon perusopetuslain (628/1998) § 40 määräykset salassapidosta. Lähtökohtana henkilötietojen käsittelyssä ovat luottamuksellisuus ja yhteistyö oppilaan sekä huoltajan kanssa.